

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Re počti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnine prejema upravnništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 268.

V Ljubljani, v četrtek 21. novembra 1889.

Letnik XVII.

Kupčija z ljudmi v — Evropi.

I.

V Bruslju pričela je te dni konferencija v zadevi zatiranja kupčije s sužnji svoje zborovanje, koje je sprožil znani kardinal iz Afrike, Lavigerie. Avstro-Ogersko zastopa ondodni veleposlanik grof Chotek; Nemčija, Italija, Angleška in Francoska poslane so po dva pooblaščenca; Rusko zastopa znani učenjak mednarodnega prava, prof. Martens. Pa tudi Turčija (poslanik Karatheodory efendi), Španjska in Nizozemska poslane so svoje zastopnike in strokovnjake, tudi Kongo-država. Zboru predseduje belgijski minister baron Lambermont.

Toda pustimo to konferenco dalje uspešno zborovati, ker smo že itak v listu našem o svojem času objavili bēde in krivice črnih sužnjev, ter se oziroma danes raje k vneboupijočemu položaju belih sužnjev v Evropi in sramotni kupčiji z ljudmi, koja se popolnem po pravilih izvršuje v Evropi, v tej olikani — Evropi!

Oglejmo si najprej kupčijo z otroci. Kardinal Lavigerie nam opisuje, kako lovē sužnje, da najprej potolčejo stare in slabotne ljudi, otroke in mlade ljudi pa odvedejo na somenj, da je ondi pokupijo premožni za močne delavce. V civilizovani Evropi se ne potikajo od kraja do kraja „oborožene roparske tolpe od nog do glave“, da bi lovili deco. Ne, v Evropi vodijo lastni stariši svoje otroke na trg, na somenj, da bi je za denar oddali v najem ali prodali beraškim tolpom. V Evropi vodijo stariši svoje otroke ali so pa prisiljeni od svojih „gospodov“, če treba celó v „šulferajnske šole“ — novodobno suženjstvo — ali je pa izročiti najtežjim poslom.

Groza spreletí človeka, čitajočega, da na Angleškem morajo v premogovih jamah do 9 let stari otroci ves božji dan se plaziti po trebuhu in izvažati oglje, koje je delavec nakopal. Z gnjevom in

grozo čita dalje človek, da morajo na Angleškem petletni otroci 14—16 ur na dan v tovarnah šivati rokavice, da triletni mladiči morajo netiti ogenj, razbeljene železne likala držati v rokah, da morajo potem osmojene ročice svoje pomakati v mrzlo vodo, da matere svoje otroke, poslujoče skupno ž njimi, pripenjajo k svojemu krilu, da bi se ne zgrudili na tla vsled utrujenosti. In ti očetje in matere čisto morajo otroke svoje klečē pitati, ker strojev, pri kojih poslujejo, ne morejo zapustiti.

Prava kupčija z otroci je pa izvoz dece zlasti iz južne Italije v London, koje izvajajo lopovi in se znajo umakniti pravici. Ti trgovci so prej izvažali samo dečke, zdaj pa tudi deklice v starosti 6—15 let, zlasti iz južne Italije, večinoma iz Napolja. Te otroke zaperali so na Angleškem po nekajih kanjušnicah (styos) blizo Grays Jun-lane, in ondi so dobivali tudi hrano in skupno ležišče. Ko so bili izvežbani, zapodili so je v londonske ulice, naj ondi beračijo. Priberačene denarje so morali pa izročiti svojim gospodarjem, in če so manj prinesli domov, bili so kaznovani. Pred nekaj leti prišel je v London deček z izvežbanim psom. Ko je imel nekoliko liber šterlingov vkupe, loti se kupčije z otroci, in je čez nekoliko let imel imenja 52.000 mark.

Toda ta kupčija in sramotni posel ne cvetē samo v Londonu, temveč „v državi pravij in božjega strahu“, v stolnemu mestu Berlinu. Ondi v novinah ponujajo stariši svoje otroke za nizko ceno brezdetnim rodbinam. Nasprotno se pa zopet ponujajo „dobre“ rodbine, da vsprejmejo za bagatelo 10 do 15.000 mark kako neprilichno dete, da bi komu ne bilo na poti.

In, je li to kaj družega, nego kupčija, ono ponujanje, pošiljanje in lahkomišno oddajanje dvojenčkov na kmete, koje je pred leti tako bujno cvetelo? Po nekaterih krajih imeli so ljudje pravi vir dobička od „rej“ teh otrók. Za tri ali pet gol-

dinarjev na mesec vsprejme čisto popačena ženska dete iz najdenišnice. Čuta nima in ljubezni do otroka, vzreja in vzgojuje ga, kakor redi gospodar mlado tele, da bi je dobro prodal. Torej tuja žena živi tujega otroka samo radi tega, da dobiva mesečno plačo. Ako se prava mati, koja se sramuje pred svetom svojega otroka, prizna k detetu, pošteno plača ženo, naj z otrokom lepo ravna: v tem slučaju je tak otrok pravi vir dohodkov do 6. leta, ko se mora dete zopet izročiti najdenišnici.

To je tudi pridobitev našega stoletja. Pač bi bilo bolje za marsikaterega teh otrók, ko bi umrl, nego bi se pa mučil v rokah take ženske, čisto divje volkulje, ter počenši z dnem svojega rojstva postal žrtva bēde in zasramovanja! V istini omika ni prinesla tem nesrečnim stvarim milejše usode, nego so jo imeli otroci v paganski dóbi!

Deželni zbor kranjski.

(Trinajsta seja dné 18. novembra.)

(Konec.)

Ob 1/6. uri zvečer se je pričelo nadaljevanje. Poslanec baron Schwegel poroča v imenu finančnega odseka o zgradbi nove bolnišnice v Ljubljani ter nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

1. Gradnja nove deželne bolnišnice na primernem stavbišču naj se potrdi s pogojem, da so potrebni troški, odštēvši troške bolnišnice za kužne bolezni, pred pričetkom gradnje popolnoma preskrbljeni in zagotovljeni.

V ta namen naj se porabi skupilo za sedanje bolnišnično posestvo v znesku 120.000 gld. in od kranjske hranilnice za novo bolnišnico namenjeni prispevek v znesku 60.000 gld. Dežela dá za novo bolnišnico vštēvši troške za dokupljeno stavbišče, ako bode neobhodna potreba, prispevek v znesku

LISTEK.

Strašno maščevanje.

(Spisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj.)

I.

Šumi, grmi konec Kijeva: esaul*) Gorobec praznuje svatbo svojega sina. Prišlo je mnogo naroda k esaulu v gosti. V starih časih so ljudje radi dobro jedli, še rajši so pili, a še rajši so se veselili. Prijezdil je na svojem rjavem konji tudi zaporožec Mikitka naravnost od veselega popivanja s Perešljajega polja, kjer je napajal sedem dnij in sedem nočij kraljeve plemiče z rujnim vinom. Prišel je tudi pobratim esaula, Danilo Buruljbaš z mlado ženo Katarino in z jednoletnim sinom z ónega brega Dnjepra, kjer je stala mej dvema gorama njegova pristava. Gostje so se čudili belemu obličju gospē Katarine, črnim obrvim, kakor nemški baržun, okrašenemu krilu in spodnjici iz modrega blaga, črevljem s srebrnimi podkovami; a še bolje so se čudili, da ni prišel ž njo stari oče. Vsega je živel le jedno leto na Zadnjeprovji, a jednoindvajset let ga ni bilo, ne da bi bili vedeli kaj o njem; h hčeri pa se je vrnil, ko se je ta že omožila ter porodila sina. On bi povedal gotovo mnogo čudnega. In kaj bi tudi ne,

*) Kozaki podhetman.

ker je živel tako dolgo v tujem svetu. Tam je drugače: tudi ljudje niso taki, in cerkvā krščanskih ni... A njega ni bilo. Gostom prinesó zavretega vina z rozinami in slivami in kolač na velikem krožniku. Godeci se lotijo spodnjega dela kolačevega, kjer je bil zapečen denar; položivši cimbele, gosli in bobne poleg sebe, utihnējo za trenotek. Mej tem so mladeniči in dekleta, obrisavši se z vezanimi roboi, stopili z nova iz svojih vrst; in mladeniči, podprši se v bok, gledajoč ponosno na okol, pripravljeni so hiteli jim nasproti, — kar prinese stari esaul dve sveti podobi, da bi blagoslovil zaročenca. Ti podobi je dobil od častitega meniha, starca Bartolomeja. Na njih ni bogatega krasú, ne blišči niti srebro, niti zlato, a nikaka nečista moč ne smē se dotakniti onega, v čegar hiši sta. Povzdignivši podobi pripravlja se esaul, da bi molil kratko molitev... kar zaupijejo na jedenkrat otroci, igraje se na tlēh in precej za njimi umika se narod, vsi pa kažejo prestrašeni s prsti na stoječega kozaka sredi med njimi. Kdo je on — nihče ni vedel. A že je zaplesal na slavo mladega kozaka ter se pričel smejati okrožujočej ga tolpi. Ko pa povzdigne esaul sveti podobi, premení se naenkrat vsa postava kozaka; nos mu vzraste in se nakloni na stran, mesto sivih očij zabliščē se zelene, ustni posinē, podbradek se strese ter zaostri kakor kopje, iz ust primoli dolg zob, izza glave vzdigne se grba, in kozak je bil — starec. „To je on! to je on!“ kličē

tolpa, tesno stiskaje se drug k drugemu. „Čarovnik se je zopet prikazal!“ kričē matere, loveč za roke svoje otroke. Veličastno in možato stopi esaul naprej, obrne proti njemu sveti podobi in zakriči z gromkim glasom: „izgini podoba satana, tū za-te ni mesta!“ in zasviščavši ter zaškripavši z zobmi kakor volk izgine čudni starec. Šli so in šli ter zašumeli kakor morje o nevihti pogovori in pripovedke mej narodom. „Kak čarovnik je to?“ povpraševali so mladi in nevedni ljudje. „Hudó bo!“ govorili so stari, zmajujoč z glavami. Povsodi pa, po vsej hiši esaulovi, jele so se zbirati kopice ter poslušati pripovedke o čudnem čarovniku. A vsi so govorili kolikor toli različno in gotovega ni vedel o njem nihče povedati. Na dvor so privarili sodček medú in nastavili mnogo veder grškega vina; vse je zopet poveselelo; godeci zagodejo — dekleta, mladeniči, lokavo kosaštvo, vrtē se v svetlih rokavnikih (županijh). Devetdesetletni in stoletni starci, razveselivši se, zaplešejo tudi, pomneč ne zamān minolih let. Pirovali so do pozne noči, pirovali so tako, kakor že sedaj več ne pirujejo. Gostje se začnó razhajati, a le malo jih pride na svoj dom: mnogi, mnogi ostanejo in prenočē na širokem dvoru esaulovem, a še več kosaštva zasnuje neprošeno pod klopmi, na tlēh, poleg konja, blizo hleva; kamor je omahnula od pijače glava kosaška, tam tudi obleži in smrči za ves Kijev.

(Dalje sledi.)

100 000 gld., ki pa se nikakor ne sme prekoračiti. V dopolnilo stavbinskih troškov mora se računati na primerno izdaten prispevek mestne občine ljubljanske, s katero naj deželni odbor izvrši potrebne obravnave.

2. Deželni zbor, ki dovoli prodajo starega bolnišničnega posestva z zagotovilom nove bolnišnice, naroča deželnemu odboru, da se z gospodom Gorupom na podlagi njegove ponudbe pogodi, plačevanje pogojene svote v znesku 120.000 gld. primerno vredí, staro posestvo pa še-le tedaj izroči, ko bode novo poslopje gotovo.

3. Deželni odbor naj z g. Gorupom in mestno občino ljubljansko obravnava o prepuščenju sedanjega bolnišničnega poslopja za višjo dekliško šolo s slovenskim učnim jezikom, reši vsa dotična vprašanja ter primerno ukrene, kar bode moral še potrditi deželni zbor.

4. Gospodu J. Gorupu in kranjski hranilnici se izreka na teh blagodušnih darilih najtoplejša zahvala v imenu dežele.

5. Ako se bode pri gradnji nove bolnišnice tréba ozirati tudi na šolske prostore za porodnišnico in na stanovanje potrebnih oseb, obrne naj se deželni odbor tudi na visoko vlado za primeren donesek k stavbenim troškom.

6. Za primerne načrte in proračune nameravane nove bolnišnice v mejah stavbenega zaklada in na podlagi primerne splošnega programa je treba razpisati omejeni natečaj in se dovolite za najboljše načrte dve nagradi, prva v znesku 1000 gold. in druga 500 gold; nagradi oddá v sporazumu tehniških in zdravniških strokovnjakov dež. odbor.

7. Za sklep gledé prodaje starega bolnišničnega poslopja (točka 2) je treba izprositi Najvišje potrjenje.

8. Deželnemu odboru se naroča, da zagotovi stavbeni zaklad, izvrši napominane obravnave, prične korake za izvršitev sklenjenega novega poslopja ter poroča o pogodbah, načrtih in proračunih.

V glavni razpravi se oglasi dr. vitez Bleiweis ter izraža pomisleke z deželnega in mestnega stališča gledé predlogov. Bolnišnica je pretesna že sedaj, da se ne more zadostiti vsem zdravstvenim predpisom. Obžaluje, da se dež. odbor ni dovolj bavil z bolnišničnim vprašanjem osobito gledé strežajev. Vpraša, kdo bode v novi bolnišnici preskrbel režijo, ali red ali dežela sama? Pri režiji bi se dalo gotovo mnogo prihraniti. Mesto ima svoj interes, ako se bolnišnica hitro iz mesta prestavi. Vse to bi bilo deželi na čast in bolnikom v korist.

Poslanec Pakiž omeni, da ni še taka sila, da bi se morala kar vrat na nos bolnišnica premestiti: naj se torej počaka do ugodnejšega časa. Odgovarjata mu poslanca Hribar in baron Schwegel.

Vsi ti predlogi so bili vsprejeti. Ker smo že včeraj obširneje poročali o razpravi, moramo še dostaviti; da se je pri tretji točki oglasil poslanec dr. Tavčar rekoč, da je z ozirom na veledušno darilo g. Gorupa gledé višje slovenske dekliške šole pričakoval drugega predloga od deželnega odbora. Govornik sicer ni proti nunki šoli, pač pa méni, da bi uršulinska šola ne mogla zadostovati vsem zahtevam. Zato predlaga, naj se naroči deželnemu odboru, da se dogovori z mestnim zastopom ljubljanskim, da se prej ko mogoče ustanovi višja slovenska dekliška šola.

Poslanec dr. Vošnjak obširno zagovarja dež. odbor, češ, da po besedah dr. Tavčarja ni bil toliko odločen kakor finančni odsek, ter priporoča dodaten predlog, ki se glasi:

Deželnemu odboru se naroča, z uršulinskim redom obravnave, tikajoče se višje dekliške šole s slovenskim učnim jezikom nadaljevati, eventualno zjediniti se z redom o plačilu prispevka iz deželnih sredstev za ustanovitev in vzdrževanje tega učnega zavoda.

Dr. Schaffer je proti dr. Tavčarja resoluciji, češ, da dekliška šola ni v zvezi z bolnišnico. Konečno je bil vsprejet 3. predlog finančnega odseka soglasno, predlog dež. odbora gledé uršulinske šole z vsemi glasovi narodne stranke, istotako resolucija dr. Tavčarja.

Finančni odsek je stavil tudi dve resoluciji. Prva, ki je bila brez ugovora vsprejeta, se glasi: Deželni zbor sklène novo gradnjo popolne deželne bolnišnice v Ljubljani, ki naj obsega vse oddelke zdravilstva, ter priznava potrebo z ozirom na krajevne razmere, da je treba pospeševati po močeh kómunalne zdravstvene zavode za bolnike in hiralce v ožjem obsegu tudi zunaj Ljubljane; izjavi torej, da je pripravljen dati v ta namen primerne podpore

onim občinam in zdravstvenim okrožjem, ki morejo take ustanoviti v smislu postave z dne 24. aprila 1888, dež. zak. št. 12.

Druga resolucija, ki je bila povod dolgi debati, se glasi: „Ker se je pokazala potreba posebnega ophthalmologiškega oddelka v tukajšnji bolnišnici in ker je sedaj najugodnejša prilika za tako organizacijo s sodelovanjem vže uporabljenih finančnih sredstev, naroča se deželnemu odboru, da na podlagi nasvetov bolnišničnega ravnateljstva takoj primerno oživotvori ophthalmologični oddelok.“

To je ona resolucija, proti kateri je bilo toliko po naših mislih nepotrebnega krika in napora, češ, da večina narodne stranke pozablja na versko in narodno stališče ter popušča svoje pravice in dolžnosti nasproti Nemcu in protestantu. Taka oportuniteta, méni dr. Tavčar, je pogubna. Dr. vitez Bleiweis predlaga, da se ta resolucija izpusti.

Poslanec Svetec predlaga, da se iz resolucije izpusté besede „na podlagi nasvetov bolnišničnega ravnateljstva takoj“. Govorili so še poslanci Šuklje, Hribar, Žitnik, dr. Tavčar in poročevalec baron Schwegel, ki zatrjuje, da je celo starosta narodne stranke poslanec Svetec trdil, da dr. Boeck zna slovenski. Poslanec Svetec odgovarja, da je to čul od drugih.

Konečno je bilo na predlog poslanca Hribarja glasovanje po imenih. Za predlog dr. vit. Bleiweisa so glasovali: dr. vit. Bleiweis, Grasselli, Hribar, Kavčič, Murnik, dr. Poklukar, Stegnar, Svetec, dr. Tavčar in dr. Vošnjak. Proti Bleiweisovemu predlogu: Apfaltrern, Ervin Auersperg, Leo Auersperg, Braune, Detela, Dragoš, Kersnik, Klun, Lavrenčič, baron Lichtenberg, Luckmann, Ogorelec, Pakiž, dr. Papež, Pfeifer, Povše, baron Rechbach, dr. Schaffer, Šuklje, baron Schwegel, baron Taufferer, Višnikar, baron Wurzbach in Žitnik.

Nenavzočna sta bila poslanca Klein in Gorup, ki je v finančnem odseku glasoval z a resolucijo in s tem gotovo ne zatajil narodnega ali verskega stališča. Občinstva se je mnogo nabralo ter glasno izražalo svoje in drugih mnenje.

Za Svetčev predlog je glasovala vsa zbornica, za resolucijo finančnega odseka ona večina, kakor proti dr. vit. Bleiweisa predlogu.

Poslanec baron Schwegel poroča o gradnji bolnišnice za kužne bolezni. Poročilo deželnega odbora oziroma finančnega odseka se glasi:

V V. seji dne 25. septembra 1888. l. sklenil je slavni deželni zbor:

„Deželni zbor pripozna, da je sedanjo bolnišnico za kozave na Poljanah treba opustiti in na drugem pripravnem prostoru brez odloga zgraditi novo bolnišnico za kužne bolezni.“

Dalje bil je deželni odbor pooblaščen za nakup pripravnega zemljišča, na katerem je takoj sezidati potrebam ustrezajoča bolnišnica za kužne bolezni, ter se mu je v to svrhu iz deželnega zaklada dovolil kredit do največ 10.000 gold. Daljni kredit 10.000 gld. dal se je deželnemu odboru na razpolago iz deželnega zaklada za nakup potrebnega zemljišča.

Zvršujoč te sklepe kupil je deželni odbor od g. Antona viteza Gariboldi-ja za 5500 gld. njegovo 7 oral 454° obsegajočo parcelo za Bežigradom in deželnemu stavbnemu uradu zaukazal, na podlagi od ravnateljstva deželnih dobrotelnih zavodov predloženega programa izdelati stavbni načrt. (Dež. o. št. 6697 de 1888.)

Deželni stavbni urad odmenil je paviljon z enim nadstropjem s prostorom za 20 do 24 postelj, proti kateremu se je pa izrekla konferencija bolniških zdravnikov, ker se v novejši dobi za kužne bolezni zidajo le pritlični paviljoni. Deželni stavbni urad sestavil je torej načrte za pritličen paviljon. (D. o. št. 8515 de 1888.)

Med tem vložilo je trgovsko bolniško in penzijsko društvo pri deželnem odboru prošnjo, da bi se mu v novi bolnici, ki se ima zgraditi za kužne bolezni, prepustili dve sobi v porabo za na kužnih boleznih obolele društvenike, ter se je izjavilo, da je pripravljeno za to plačevati primerno letno odškodnino. Ravnateljstvo deželnih dobrotelnih zavodov izreklo se je, da bi se v slučajih, ko bi se dovolili dve posebni sobi, morala sezidati večja bolnišnica. Deželni stavbni urad pa je zračunil, da bi troški za dve sobi vsaka z dvema posteljama znašali 4000 do 5000 gld. več. Deželni odbor je torej trgovskemu bolniškemu društvu z dopisom z dne 21. maja

1889 št. 3359 naznanil, da je pripravljen v novi bolnišnici za kužne bolezni društvu na razpolago dati dve sobi, skupaj s petimi posteljami pod sledečimi pogoji:

1. Društvo se mora zavezati, za dve sobi, ki bi se zanj pridržali, najmanj 20 let plačevati letno odškodnino 250 gl. in v zagotovilo tega v deželno blagajno vložiti za 5000 gld. 5% rente.

2. Za vsacega v teh sobah oskrbovanega društvenika plačati bi bila vsakokratna določena oskrbnina.

3. O tem, kakor tudi o drugih podrobnih določilih skleniti bi bila pogodba, za katero bi moralo društvo troške plačati. (D. o. št. 3359 de 1889.)

Društveno vodstvo je z dopisom z dne 4. julija 1889 deželnemu odboru naznanilo, da je pripravljeno za dve sobi, skupaj z najmanj 4 posteljami, plačevati letno odškodnino 150 gld. za dobo 20 let, vso sobno opravo pa ob svojih troških napraviti. Društvo je tudi pripravljeno gorenjemu znesku primerno založnino 3000 gl. v 5% renti vložiti v deželno blagajnico.

Ker bi po izjavi deželnega stavbenega urada troški za stavbo znašali 4000 gld. več, zahtevati bi se moralo za dve sobi za vsako po dve postelji na vsak način 200 gld. za eno leto.

Od deželnega stavbenega urada predloženi stavbni načrt izročil je deželni odbor z dopisom z dne 13. marca 1889, št. 1760, c. kr. deželni vladi v to svrhu, da bi o njem razsojal c. kr. deželni zdravstveni svet. Z dopisom z dne 9. junija 1889, št. 3129, poslala je c. kr. deželna vlada prepis zapisnika, sestavljenega pri seji c. kr. deželnega zdravstvenega sveta, v uvažanje predlogov stavljenih gledé izseljevanja bolnikov po kužnih boleznih in primerneje kurjave prostorov pri gradnji rečene eventualno tudi druge bolnišnice, ki bi se gradila po kakem novem načrtu.

Deželnemu stavbenemu uradu se je torej naročilo, z ozirom na želje c. kr. deželnega zdravstvenega sveta in na predlog trgovskega in bolniškega društva izdelati nov načrt. Zvršujé ta nalog, predložil je deželni stavbni urad nov stavbni načrt za bolnišnico s prostorom za 29 postelj. (D. o. št. 7900 de 1889.) Stavbni načrt izročil se je s pojasnilnim poročilom c. kr. deželni vladi z dopisom z dne 15. oktobra 1889, št. 7503.

Po proračunu, kateri je predložil dež. stavbni urad, znašajo stavbni troški za infekcijsko bolnišnico 29.669 gld. 8 kr. V to svrhu dovolil je slavni dež. zbor že za leto 1889 kredit 10.000 gld. Ker se ta kredit tekom leta ni porabil, raztegniti bi bil za leto 1890, in ker se bode leta 1890 za potrebne gradnje potreboval skupni znesek 20.000 gld., dovoliti bi se moral iz deželnega zaklada daljni kredit 10.000 gld.

Slavni deželni zbor naj torej sklène:

„1. Gradnja bolnišnice za kužne bolezni po načrtih in proračunih o troških, katere je izdelal deželni stavbni urad, se odobri;

2. gradnjo izvršiti je v dveh letih;

3. deželni odbor se pooblašča, trgovskemu, bolniškemu in penzijskemu društvu zagotoviti izključno porabo dveh sob, vsaka z dvema posteljama, proti letni odškodnini 200 gld.;

4. deželni odbor se pooblaščuje, za leto 1889 za stavbo infekcijske bolnišnice dovoljeni kredit 10.000 gld. porabiti v stavbnem letu 1890 in se mu v pokritje leta 1890 naraslih stavbnih troškov dá na razpolago iz deželnega zaklada za leto 1890 daljni kredit 10.000 gld.“ — Vsprejeto.

Poslanec dr. Papež poroča o prošnji županstva v Novem mestu za ustanovitev deželne bolnišnice ter po daljšem utemeljevanji nasvetuje:

Deželni zbor naj sklène:

„Deželnemu odboru se naroča, da preišče vprašanje o napravi javne bolnišnice v Novem mestu ter v ta namen stopi v dogovor z občinskim zastopom novomeškim, v prihodnjem zasedanju pa stavi primerne predloge.“ — Brez ugovora vsprejeto.

Deželni glavar zaključí ob polu 10. uri sejo.

Vravnava učiteljskih plač po javnih ljudskih šolah.

(Dalje.)

Pa tudi onim učiteljem enorazrednih šol, ki bi morda ostali v četrtem plačilnem razredu z letno plačo 450 gld., se po novem načrtu daje prilika, dospeti do 500 gld., ker je finančni odsek sprejel nov § 6., s katerim se takim učiteljem dovoljuje osobna doklada 50 gld. na leto, če so kot stalni

učitelji deset let zadovoljivo službovali na jedni in isti enorazredni šoli z letno plačo 450 gld. Finančni odsek meni, da je ta določba v pedagogičnem oziru velike važnosti, ker učitelji na takih šolah ne bodo tolikanj proč tiščali in se za višje službe poganjali, če bodo videli, da morejo z marljivim službovanjem tudi na svojem starem mestu dospeti do letne plače 500 gld. Nekaterim članom finančnega odseka se je ravno iz tega ozira dozdevalo, da bi bilo prav, takim učiteljem to osobno doklado všteti tudi pri odmeri pokojnine, ker bi bila še le v tem slučaju res pravo darilo za marljive in vstrajne učitelje; ali z večino je bilo sklenjeno, da se ne všteva.

Ker je ta osobna doklada izredno darilo za zadovoljno službovanje, je ne bodo priznavali okrajni šolski sveti, ampak deželni šolski svet po zaslišanju deželnega odbora. Na ta način hotelo se je poskrbeti, da bi se ta osobna doklada res priznavala samo za zasluge v poučevanju, ne pa zlorabila za druge namene.

Tudi zahteva, da bi se za neizprašane učitelje do učiteljskega izpita določila letna plača po 400 gld., zdela se je finančnemu odseku z ozirom na dotične plače po drugih deželah pretirana.

Provizorični učitelji imajo v Šleziji in na Predarelskem po 180 gld., na Moravskem po 240 gld., v Galiciji po 250 gld., v Bukovini, Dalmaciji in na Goriškem po 300 gld., na Štajerskem po 330 gld., na Češkem pa v Dolenji in Gorenji Avstriji po 350 gld. na leto.

Ako torej finančni odsek za take provizorične učitelje predlaga letno plačo 360 gld., dovoljuje jim več, kakor imajo kjerkoli drugje, in jih stavlja v enako vrsto s podučitelji na Koroškem, ki imajo po 360 gld. letne plače. Podučiteljice pa imajo tudi na Koroškem samo po 300 gld. Provizoričnih učiteljev je pri nas okoli 80; če bi jim dovolili po 400 gld., bi dotično povikšanje znašalo okoli 3000 goldinarjev. Finančni odsek se je za manjšo plačo 360 gld. tem laglje odločil, ker so jo priporočali vsi okrajni šolski sveti, in ker bode ravno to neizprašanim učiteljem v izpodbudo, da ne bodo predolgo odlašali učiteljskega izpita.

V § 4. se vredujejo petletnice, ki znašajo sedaj po 10% najnižje plače, to je po 40 gld. Večina učiteljskih prošelj želi, da bi se odmerjala z 10% od tistočasne dejanske plače; deželni šolski svet pa je priporočal, da ostane pri 10% najmanjše plače, ki bode po novi vredbi znašala 450 gld.; petletnice bi torej znašale po 45 gld. To povikšanje je na videz sicer majhno in bi prva leta ne vplivalo dosti na to potrebščino; ali dejanski bi ta pomnožitev znašala celih 12½% mimo sedaj in bi se že v nekaterih letih narasla na 3000 gld.; če bi pa hoteli petletnice odmerjati celó po želji gospodov učiteljev, bi bil ta znesek dvakrat ali trikrat tako velik. Finančni odsek je torej sklenil, da znašajo petletnice brez ozira na letno plačo za vse učitelje po 40 gld. Tudi za to določbo se je tem rajši odločil, ker se petletnice na ljudskih šolah nikjer ne odmerjajo po odstotkih tistočasne dejanske plače in je le malo dežel, kjer bi bile višje od naših. V Galiciji imajo učitelji zadnjih plačilnih vrst starostne doklade po 25 in 30 gld., na Predarelskem in v Šleziji po 30 torej manj, kakor pri nas; na Češkem, Moravskem, Goriškem, Solnograškem, v Istri in deloma v Galiciji enako z nami po 40 gld. Večje imajo Bukovina, deloma Galicija, Koroška, Dolenja in Gorenja Avstrija po 50 gld., Dalmacija po 52½ gld. in Štajerska po 55 gld.

Gospodje učitelji v svojih prošnjah dalje priporočajo za vse učitelje prosto stanovanje ali pa stanovanjsko odškodnino, ki naj bi po nasvetu nekaterih prošelj znašala vsaj po 10% dejanske letne plače. Po šolskem zakonu so občine zavezane šolskim voditeljem prirejati naturalna stanovanja, nekatere občine so prostovoljno preskrbele prosto stanovanje tudi še za druge učitelje, toda pri ogromnih troških, ki jih imajo občine za šolska poslopja, šolske potrebščine itd., je nemogoče siliti jih, da naj skrbé za prosta stanovanja vsem učiteljem. Če bi hoteli torej ustrezati želji učiteljev, bi morali to potrebščino prevzeti na normalno-šolski zaklad. Učiteljev brez stanovanj je po izkazu deželnega šolskega sveta 206, in če bi jim odmerili poprečno le po 50 gld. stanovanjske doklade, bi se ta potrebščina pomnožila za 10.300 gld. To novo breme se po sodbi finančnega odseka deželi ne more nakladati, zato se na to željo učiteljev ni mogel ozirati, ampak je v § 5. gledé stanarine sprejel dosedanje postavne

določbe. Samo gledé Ljubljane se predlaga stanarina za vse moško učiteljsko osebo, ker je bila dežela ljubljanske učitelje sprejela na račun normalno-šolskega zaklada z istimi pogoji, s katerimi so bili prej nastavljeni od mestnega magistrata. Ker so stanovanja v Ljubljani silno draga, zdela se je finančnemu odseku, da bi bila stanovanjska doklada 60 gld., katero predlaga deželni odbor, premajhna; zato priporoča, da se za učitelje prve in druge plačilne vrste dovoli po 100 gld. stanarine, kakoršno imajo že sedaj, učiteljem tretje in četrte vrste pa po 80 gld. In da ne bode dvoma, kdo ima plačevati stanarino, sprejel je finančni odsek v § 5. nov 4. odstavek, ki določuje, da za učitelje v Ljubljani plačuje normalno-šolski zaklad, zunaj Ljubljane pa šolske občine.

V načrtu deželnega odbora se nahaja § 7., ki bi imel pa samo pomen, ako bi se bile petletnice povikšale. Ker se to ni zgodilo, ta paragraf sam po sebi odpade.

V § 8. se določuje, da sedanjim stalnim učiteljem ljubljanskim ostanejo dosedanje plače.

V § 9. pa je izrečno povedano, da se morajo vse opravilne doklade, katere našteva deželni zakon z dné 30. aprila 1886. l., dež. zak. št. 11, torej tudi opravilna doklada učiteljev na enorazrednih šolah, všteti pri odmeri pokojninskih užitkov. S to določbo je torej ustrezno dotični prošnji „zaveze slovenskih učiteljev“ in „slovenskega učiteljskega društva“.

V učiteljski peticiji ljubljanske okolice se nahaja tudi še prošnja, naj bi se službeni rok skrčil na 35 let in naj bi se učiteljem vštela tudi leta pred drugim učiteljskim izpitom. Učiteljsko službovanje je sicer res jako težavno, ali vsakoletne redne počitnice učitelje primerno odškodujejo za večji trud, ki ga pred uradniki imajo. Dokler torej pri zadnjih velja 40 službenih let, bi ne bilo opravičeno zmanjšati službeni rok ljudskih učiteljev. Druga prošnja je pa v nasprotju z načelno določbo, ki ne velja samo za učitelje, ampak za vse javne službe sploh, ter bi bila tudi v pedagogičnem oziru nevarna, ker bi se masikateremu učitelju ne mudilo delati drugega izpita, ako bi videl, da se mu pri odmeri pokojnine všteta tudi službena leta pred drugim učiteljskim izpitom.

Razun že naštetih prememb deželno-odborovega načrta mi je še omenjati, da je finančni odsek v § 3. besede „vsoprazumu z deželnim odborom“ premenil v besede: „zaslišavši prej deželni odbor“. To se je zgodilo zaradi tega, ker se vlada strogo drži načela, da ustanovitev učiteljskih služeb in njih razvrstitev v razne plačilne vrste spada edino le v področje deželne šolske oblasti; finančni odsek se je torej bal, da bi se s tem zakonom ne zgodilo nekaj enacega kakor z zakonom gledé oskrbovanja in plačila za verski pouk, in da bi ne zadobil Najvišjega potrjenja, ako bi sprejeli določbo, da deželni šolski svet izvršuje ustanovitev in razvrstitev učiteljskih služeb v sporazumu z deželnim odborom.

V § 10. se je med paragrafe, ki so po tem zakonu razveljavljeni, vtaknil tudi § 22. zakona z dné 29. aprila l. 1873., ker se tudi ta paragraf s tem zakonom razveljavi.

V finančnem odseku se je pri pretresanju tega paragrafa poudarjalo, da bi bilo prav in koristno, ako bi imeli vse šolske zakone v skupni knjižici tako natisnjene, da bi se že iz natisa izprevidelo, kateri paragrafi so razveljavljeni, kateri prenařeni ali dopolnjeni; zato se priporoča slavnemu zboru na koncu tega poročila natisnjena resolucija.

Finančni odsek torej predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Priloženi načrt zakona, s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dné 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, in z dné 9. marca 1879. l., dež. zak. št. 13, prenařejo oziroma dopolnjujejo, se odobri.

2. Deželnemu odboru se naroča, da zadobi Najvišje potrjenje temu zakonu.

S tem so rešene peticije ljudskih učiteljev.

Resolucija:

Deželnemu odboru se naroča, naj skrbi za skupno izdajo vseh deželnih šolskih zakonov v taki obliki, da bode iz natisa razvidno, kateri paragrafi so razveljavljeni, kateri prenařeni ali dopolnjeni.

Predloga in resolucija finančnega odseka, katerega poročevalec je bil poslanec Klun, so bili vsprejeti.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. novembra.

Notranje dežele.

Cesarski dvor se bo iz Gödöllö-ja na Dunaj dné 12. decembra preselil. Cesarica bo s Krfa v Gödöllö prišla dva dni poprej.

Avstrijska **konjica** se bode pomnožila za eden polk, tako da bo odslej 42 konjiških polkov. Ustanovil se bo takoj po novem letu 15. dragonski polk s sedežem na Moravskem.

Češki deželni zbor je sklenil postaviti, da morajo samoupravni uradi vloge v obeh deželnih jezikih sprejemati, reševati pa v onem jeziku, kateri določi občina sama. Ko bi v občini nikdo ne znal drugega deželnega jezika, pravico ima občinski urad od okrajnega zastopa ali deželnega odbora zahtevati prevod dotične vloge. „Deutsche Ztg.“ svetuje nemškim srenjam, naj na nobeden način ne znajo jezika, kateri jim hočejo vsiliti, ter preti, da bodo prevajalci veliko imeli opraviti. Justamentnit!

Vnanje države.

Papež Leon XIII. je predvčeraj izrednega zastopnika angleške kraljice, sira Simmonsa, sprejel ter si od njega dal izročiti poverilno pismo. — Iz Rima poroča „Köln. Ztg.“: Radikalni francoski minister Spuller je brzojavno pozdravil odbor delavskega romarskega vlaka, rekoč: Romarski vlak k svetemu Očetu je bila največja čast za Francijo. Odboru se za izvrstno izvršitev in uzorno zastopanje Francije v Italiji zahvaljuje.

Srbska skupščina je predvčeraj razpravljala o interpelaciji liberalcev gledé skladiščnih stavb za samoprodajo duhana. Interpelantje so trdili, da je bil tukaj proračun nepostavno prekoračen. Finančni minister Vučić je dokazoval, da so bile stavbe potrebne in da je stanje samoprodaje ugodno. Ta ministrova izjava je vzbudila burno odobravanje. — Za razprave o trgovinski pogodbi z Bolgarijo je bil imenovan srbskim pooblaščenecem Kosta Stefanović, ravnatelj carinskega oddelka v finančnem ministertvu.

Protisuženjskemu shodu v Bruslji je več članov razložilo nazore svojih vlad o vprašavnih zadevah. Mnogi člani so izročili pismene izjave. Potem so poslovni red določili in imenovali komisijo, ki se bo posvetovala o primernih sredstvih, da se zatre suženjstvo.

Predvčeraj sta v **francoski** zbornici Floquet, zbornični predsednik, in Tirard, ministerski predsednik, imela daljša govora, v katerih sta naglašala „zasluge in prednosti republikanske Francije“. Tirard je v imenu vlade tudi napovedal narodnogospodarstvene preosnove, cenejše pravosodstvo, ravnotežje v proračunu za l. 1891., predrugachenje zemljišnega davka in povprašanje vseh opravičenih faktorjev gledé ponovljenja trgovinskih pogodb. Po razstavi nikdo ne more več dvojiti o mirovnih namerah Francije. Če Francija oborožuje, stori to le zaradi tega, ker hoče imeti tudi mir časten, vreden velikega naroda. Po tej ugodno sprejeti vladni izjavi je predlagal radikalec Mauzan revizijo ustave ter je zahteval nujnost tega predmeta. Cassagnac in Milleraud sta govorila proti, Naquet za nasvêt, konečno je pa Tirard prosil, naj se odstranijo vsa vprašanja, ki razdvojujejo narod, ter je bil Mauzanov predlog gledé nujnosti s 345 proti 123 glasovom odklonjen.

„Independance“ poroča, da je **brazilijski** cesar dom Pedro dobil 2½ milijona odškodnine za odstavljenje, poleg tega mu bo po republika plačevala na leto 450.000 dolarjev. Grofu Eu-u, cesarjevemu zet, je pri smrtni kazni prepovedano stopiti na brazilijska tla. Še vedno se ne vé, kje je grof Eu. Hamburške zasobne vesti pripovedujejo, da so bile v Rio-Jameiru krvave praske in da se cesarju zvesta stranka zanaša na evropsko pomoč in posredovanje. Nasprotno so došla pa v London poročila, ki trdijo ravno narobe, da je vse mirno in da se trgovski promet zopet oživlja. Nova vlada je predvčeraj s kratko brzojavko ministra zunanjih zadev obvestila svoje zastopnike v inozemstvu, da je monarhija odpravljena in namesto nje proglašena republika. Vsi gubernatorji, katere je začasna vlada nastavila na čelo posameznim provincijam, so vojaki. Razglašena proklamacija obsega pet točk: 1. Republika je proglašena. 2. Brazilijske provincije so odslej „zveza Združenih brazilijskih držav“. 3. Vsaka posamezna država je lastna krajevna vlada. 4. K shodu, katerega konečni sklep pričakuje začasna vlada, odpošlje vsaka država po enega zastopnika. 5. Začasno zastopa vlada notranje in zunanje odnošaje.

Dnevne novice.

(Deželni zbor kranjski) je imel danes 15. sejo, v kateri je vsprejel načrt zakona gledé osuševanja ljubljanskega barja, dovolil kmetijski družbi kranjski v prosep kmetijstva 3000 gld. podpore, dalje dež. odboru kredit do 5000 gld. za nakup bakrenega vitrijola, c. kr. kmetijski družbi 2000 gld., da se udeleži razstave na Dunaji l. 1890., ter pri tej priliki zahvalo izrekel g. Josipu Gorupu, ki je v

ta namen kmetijski družbi daroval 500 gld. Seja je trajala do 1. ure, ker si je šla večina poslancev vsled povabila ogledat deželni muzej.

(Državni zbor) ima prvo sejo v torek, dné 3. decembra. Na dnevnem redu so: Prvo branje predloga poslancev dr. Roserja in tovarišev gledé vpeljave šolskih hranilnic; prvo branje poslancev Siegmunda, Frid. Suessa in tovarišev gledé varstva zdravilnih studencev in sladkih vrečev, ki so potrebni za gospodinjstvo; prvo branje poslancev dr. Reicherja in tovarišev gledé postave o povračilu v naravnih preskrbovalnicah nastalih troških za preskrbovanje drugih dežel; poročilo legitimacijskega odseka o volitvi poslanca dr. Maksa Mahalskega; poročilo justičnega odseka o vladni predlogi postave, s katero se pooblašča pravosodni minister, da izda tarifo za take posle advokatov in njihovih pisarn v sodniškem postopanju, ki po svoji preprostosti in navadi dovoljujejo poprečno vrednost; poročilo odseka o vladni predlogi gledé opravnega reda za mornarje avstrijske trgovske mornarice.

(Deželni zbori.) Štajerski in gorenjeavstrijski deželni zbor sta v torek končala svoje letošnje zasedanje, včeraj nižjeavstrijski. Kranjski deželni zbor utegne šele v nedeljo imeti zadnjo sejo.

(Preč. g. kanoniku Križnarju) se je včeraj stanje zboljšalo ter je bil pri popolni zavesti previden s sv. zakramenti za umirajoče; danes se mu je zopet obrnilo na slabše.

(Za čebelarje.) Na Dunaji bode od 15. maja do 15. oktobra 1890 kmetijska razstava. Kranjska dežela je gledé čebelarstva med prvimi, ker vsako leto naši čebelarji razpošljejo po svetu na stotine panjev. Da pa tujci še bolj spoznajo pridno kranjsko čebelo, naj bi vsi kranjski čebelarji skupno razstavili na Dunaji najboljše in najimennitnejše, kar zmorejo. Da pa bi to dosegli, mora se izvoliti v ta namen potreben odbor, ki bo vse preskrbel za to razstavo glede kranjskih čebelarjev. Da se o pravem času vse potrebno ukrene, pisal nam je g. Martin Dragan v Beli Peči na Gorenjskem, da je pripravljen z veseljem odgovarjati na vsa dotična vprašanja vsem čebelarjem, ki se zanimajo za to razstavo.

(Poročil) se je minoli torek v tukajšnji cerkvi sv. Petra gosp. Anton Klein, c. kr. vladni koncipist pri okrajnem glavarstvu v Krškem, z gospodičino Ano Gregoričovo iz Krškega.

(Glas iz-mej občinstva.) Nekateri prebivalci stolnega mesta prav malo cenijo Gospodov dan. Minolo nedeljo okoli 1/2 10. ure šel sem po sv. Jakoba nabrežji ter čul, kako je na nasprotni strani pelo kovaško kladivo. Čemu pa imamo postavo o posvečevanju nedelj?

(Koze.) Gledé bolezni v Čatežu in okolici, o kateri smo že poročali, dobili smo danes uradno vest, da je 14. t. m. orožnik g. Fr. Eržen zasledil to bolezen na Zaplazu pri posestniku Fr. Primecu, kateremu so zboleli štirje otroci za kozami, eden teh je umrl. Dalje sta v Dolenjivasi posestniku Mihaelu Klančarju zbolela dva otroka in Bernardu Vavtarju v Čatežu eden otrok. Župan je prepovedal občevarje sosedov in z napisi naznačil okužene hiše.

(Protestantska doklada koroških katoliških duhovnikov.) „Kärntner Volksblatt“ poroča o nastopni zanimivi pravdi: S sklepom z dné 11. marca 1815 je takratni cesar Franc I. dovolil duhovnikom celovške škofije v takih krajih, kjer je več protestantov in mešanih zakonov, letno nagrado 100 gl. st. d. h. kongruir, da bodo tem strožje pazili in zabranjevali prestopanje od katoliške k protestantski veri. Mej te kraje spada tudi Podklošter, kjer službuje preč. g. župnik Gregor Einspieler. Naučni minister Gautsch mu je to doklado z naredbo z dné 21. januarja 1889, št. 415 ustavil, vsled česar je oškodovani župnik vložil tožbo. Obravnava pred državnim sodiščem je bila za tožitelja ugodna, kajti naučno ministerstvo je bilo obsojeno, da mora plačati župniku ustavljeno nagrado in tožne troške v znesku 80 gld. Kdor išče, ta najde!

DOM IN SVET

prinaša v št. 11 nastopno vsebino: Mladim dnem. (Pesem.) — Nevesta. (Spisal Anonymus.) — Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega. (Spisuje Tine

Brdnik.) — Kaj vzbudilo bi v življenje? (Pesem.) — Poezija. — O spiritizmu. (Piše dr. J. Janežič.) — Ali je umetnost sama sebi namen? (Spisal Andrej Kalan.) — Slovstvo. — Pročelje stolne cerkve „Jezusovega Srca“ v Serajevu. (Slika.)

(„Slovenski Pravitelj“) ima v svoji 11. številki nastopno vsebino: 1. Koliko pomena ima zemljeknjižna mapa. 2. Fr. G.: O dobitkovini pri obratih v zakupu. 3. Pravila za slovensko uradovanje. 4. Dr. Fr. Zupanc: Iz sodno-zdravniške prakse. 5. Iz pravosodne prakse. 6. Iz zemljeknjižne prakse. 7. Jugoslovanska imovina nekada in sedaj. 8. Drobne vesti.

(Krščanska akademija v Pragi.) Iz Prage nam poroča prijatelj: Izborni paramentni zavod krščanske akademije postaja vedno bolj znan in sloveč. V minolih dneh bil je tu dovršen dragocen črn ornat za župno cerkev pri sv. Petru v Ljubljani, kateri je naročil tamošnji župnik veleč. g. M. Malenšek za 1100 gold. Vsi štirje predmeti, to je, kazula, dve dalmatiki in pluvijal izgotovljeni so iz celosvitlenega težkega damasta z zlatimi obročki, svilenim podšivjem in dragocenim pletenjem v zlatu. Vzorec pletenja je mučenka (passiflora), katere listki so ploščato našiti in cvetje podloženo. Kazula ima spredaj in zadej križ s Kristusovim mongramom in Device Marije. Isto opravo z zlatimi mučenkami imajo dalmatiki in pluvijal. To naročilo je letos vže drugo iz Kranjske in ni dvojiti, da bo to vzorno dovršeno delo vzbudilo v Ljubljani splošno pohvalo ter pridobilo akademiji novih prijateljev.

(Miši — požigalke.) Često se pripetijo, da nastane ogenj pod streho kakega poslopja, in ni možno tudi zaslediti, kaj je bilo vzrok tej nesreči, in običajno prevlada mnenje, da je to zločinska roka založila. Nedavno je prišel temu na sled neki izkušen ognjegasec, in ta trdi, da v takih slučajih pogostokrat igrajo vlogo požigalke — miši. Zlasti po deželi je navada a tudi potrebno, da ljudje polnijo prostore pod streho s slamo in senom, dasi je to strogo prepovedano in je nalog krajnega redarstva, da se to zapreči. Toda kako je to nadziranje, ko so redarji sami običajno primorani, kot drugi, seno spravljati pod streho? Radi tega se navadno zatise jedno oko, časi pa še oba. In dogaja se, da stanovniki podstrešja, n. pr. miši, iščejo po zimi toplega kotička, in čuda ni, da si izvolijo za svoje bivališče — peč, dimnik, v koje zvrtajo luknje, tu si zgradijo svoja gnezda, ter ja nasteljejo senom in slamo. Kaj lebko se potem pripetijo, da se ta navlaka uname in v teh luknjah tudi slama in seno pod streho — in nesreča je gotova. Torej treba peči in dimnike često pregledati.

Raznoterosti.

— Zdravstveni nadzorniki. Z Dunaja se poroča: Vlada se posvetuje o ustanovitvi zdravstvenih inšpektorjev, ki bodo nadzorovali higijenske naprave, bolnišnice, hiralnice itd.

— Najdražji ljudski zastop ima Francija. Zbornica in senat staneta državo na leto 12.145.088 frankov. Vsak poslanec ima stalno letno plačo 9000 frankov, predsednik 72.000 frankov. Zbornica ima služabnikov 243, torej za vsaka dva poslance enega služabnika. Ti stanejo na leto 721.000 frankov. Snaženje dimnikov velja vsako leto 13.144 frankov. Če umrje kak poslanec, dobi njegova družina 1200 frankov. Letos so v ta namen proračunili 8400 frankov, tedaj se nadejajo, da bo sedem poslancev umrlo. Pisarničnega orodja porabi zbornica nič manj nego za 55.000 frankov. Kurjava stane 44.500, razsvetljava 109.000, samo žveplenke na leto 179830 frankov. Milo za umivanje rok je proračunjeno na 1522 frankov. Kakor znano, opraviti imajo ravno v francoski zbornici prav mnogokrat z jako „umazanimi perili“.

— Pariška svetovna razstava je dala osem milijonov frankov čistega dobička.

Tuji.

19. novembra.

Pri **Matcu**: Ilitz, Hausner, Ruekl, Fritsche, Lewy in Müller, trgovci, z Dunaja. — Wellermin iz Prage. — Hojan, vrtnar, iz Godoviča. — Cujak, trgovec, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Bleuer, Alina, Morgenstern, Dietrich, Richter, trgovci, in Sohm, igralec, z Dunaja. — Verbič iz Zagreba. — Mayer, tovarnar, iz Gradca. — Wirl, trgovec, iz Trsta. — Perko iz Gorice.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

— Velik zamet je bil minole dni v Novi Mehiki. Sneg je pokrival zemljo 26 palcev visoko, na nekaterih krajih celo do 7 čevljev. Takega viharja ne pomnijo ljudje v tej deželi. Poginilo je pod snegom veliko govedi. Tudi več mrtvih oseb so izkopali izpod snega.

— Na dvornem lovu v Monzi, kateri je italijanski kralj priredil na čast nemškemu cesarju, so ustrelili mej drugim tudi 800 fazanov.

Telegrami.

Berolin, 21. novembra. Kakor se iz Zanzibarja uradno poroča, došla sta Stanley in Emin paša s spremstvom dné 10. novembra v Mpvapvo. Wissmann ju pričakuje v Bagamoyo do 1. dné decembra. Stanje postaje Mpvapve je jako povoljno.

Hamburg, 20. novembra. Sémkaj došla poročila iz Pernambuka javljajo o pripravah za protivstajo najstih severnih braziljskih provincij na korist prognanega cesarja.

Queenstown, 21. novembra. Poročila iz Kitaja javljajo o grozoviti nesreči vsled povodnji. Jantsekiang je dné 11. oktobra na daljavi sto milj izstopil; utonilo je nad tisoč oseb, petnajsttisoč jih je brez strehe in živža. Nekoliko pristanišč je razrušenih, žetev pokončana.

Listnica opravištva:

G. J. V. v S.: Se je vpisalo za prihodnje leto. Vplačali ste že 30 nov. pr. l. za t. l. 4 gl.

G. F. K. v P.: 2 gl. odveč. Vpisala se za prih. leto.

Umrli so:

19. novembra. Ana Klopčar, posestnica, 64 let, Kladezne ulice 7, bronchitis. — Ivan Slatnar, pharmaceut, 26 let, Stari trg 4, jetika. — Jernej Podlesnik, delavec, 70 let, Reber 6, pljučni emphysem. — Marija Jurtin, vratarica, 56 let, Kongresni trg 12, pljučnica.

V bolnišnici:

18. nov. Franca Dolenc, sitarjeva hči, 4 dni, atrofija. 19. novembra. Marija Dolenc, sitarjeva žena, 37 let, pljučnica.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
	opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
20	7. u. jut.	752.9	—0.4	sl. zapad	oblačno
	2. u. pop.	751.8	2.4	sl. svzh.	"
	9. u. zveč.	754.1	0.2	sl. zap.	"

Srednja temperatura 0.7° za 3.7° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

21. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gld. 45 kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16 %	" 85 " 75 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	" 108 " 80 "
Papirna renta, davka prosta	" 100 " 95 "
Akcije avstr.-ogerske banke	" 923 " — "
Kreditne akcijske	" 311 " — "
London	" 118 " 70 "
Srebro	" — " — "
Francoski napoleond.	" 9 " 44 1/2 "
Cesarski cekini	" 5 " 66 "
Nemške marke	" 58 " 32 1/2 "

IVAN JAX
v Ljubljani.

Velika zaloga šivalnih strojev.

(20—3)

Po kratki rabi neobhodno potrebno sredstvo za čiščenje zob.

Nova ameriška

zobna glicerín-crème

(preskušena od zdravstvene oblasti)

KALODONT F. A. Sarg-ov sin in drugovi,
c. kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI.

Dobiva se pri vseh lekarnah in parfumerijah itd. 1 komad 35 kr. V Ljubljani pri lekarnarjih Erazmu Birschtzu, Vilj. Mayerju, Gabrijelu Piccoliju, Iv. Svobodi, pl. Trnkoczyju, dalje pri C. Karingerju, Josipu Kordinu, Petru Lasniku, M. F. Suppanu, Antonu Krisperju. (52—15)

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.

Izdajatelj: Matija Kolar.